

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Chestia naționalităților.

Sibiu, 1 Februarie n.

Domnul *Iászi Oszkár*, cunoscutul sociolog maghiar, care în mai multe rânduri a tratat chestia naționalităților dela noi cu o pricepere rară, căutând să o pună pe bazele ei cele adevărate: ale dreptății și umanității, a ținut Sâmbăta în Budapesta o conferență publică, sub titlul „*Chestiunea naționalităților și viitorul maghiarimii*”.

Așa ne spun zierele din capitală, că conferența dlui *Iászi* a avut mulți ascultători, cari au urmărit cu încordată atențiune expunerile sociologului maghiar, aderent mare al unei politici de dreptate față de naționalitățile nemaghiare din patrie.

Tot din zierele din capitală scoatem apoi și cursul ideilor, țesute în conferența dlui *Iászi*, care e următorul:

Politica maghiară de până acuma față de naționalități a fost o politică de forță a feudalismului. Dar politica aceasta n'a putut să ducă, decât numai la conflicte, fiindcă ea nu a considerat chestiunea de naționalitate de aceea ce e: chestie culturală și economică, ci de o chestiune de drept public și de putere. Politica aceasta trebuie însă schimbată.

Chestia de naționalitate trebuie considerată ca un ram al chestiunii sociale, și are să fie rezolvată în spiritul democrației adevărate. Ce se cere pentru rezolvarea acestei chestiuni? Școală bună, administrație conștientioasă și justă modernă, comitate și parlament democratic, — lucruri, pe cari le cere democrația modernă, ca indispensabile pentru consolidarea de stat.

Dar bine înțeles, școală bună, administrație corectă și justă modernă, în limba poporului, pentru că este un drept firesc al naționalităților nemaghiare din Ungaria de a și

primi instrucția în școală, de a li se face administrația și de a fi judecate în limba lor proprie. Aceasta o pretinde dreptatea și umanitatea. Nu se va naște deci nici un rău din faptul, dacă poporul maghiar s'ar împăca și s'ar alia cu naționalitățile celelalte din patrie, și nu se va săvârși prin aceasta nici un act de trădare de patrie, ci s'ar face numai o singură schimbare: s'ar scutura pentru totdeauna jugul feudal, apăsător pentru Maghiari și Nemaghiari deopotrivă. Concluzia conferențiarului a fost deci aceea, că chestiunea naționalităților e foarte însemnată, e punctul arhimedice în Ungaria, căci cu ajutorul ei elementele democratice pot să restorne domnia feudală.

Ce a spus dl *Iászi* în conferența sa? Nimica ce ar sta în contrast cu dreptatea, cu umanitatea, și chiar cu legea. Nimica ce nu ar fi spus dintre Maghiari și alții, cu mult mai înainte decât dsa. Pentru că faptul, că naționalitățile nemaghiare nu pot să-și primească cu succes bun instrucția în școală, decât numai în limba lor proprie, a spus-o marele înțelept *Deák Ferencz* în dieta țării, când a făcut constatarea, că trei sute de gimnazii ungurești nu fac atâta, pentru copiii nemaghiari, cât face unul cu limba lor ca limbă de propunere, — deci să li se dea naționalităților școale medii proprii! Iar cu privire la administrație și justiție dispune chiar și legea de naționalități, că au să se facă în limba poporului. Aceea ce cere deci dl *Iászi*, ar trebui să se facă, ori ar fi trebuit să se facă de mult, din partea guvernelor, instituite doară a nume pentru că să execute legile. Și totuși vedem, că o foaie maghiară, care stă cam aproape de cercuirea conducătoare maghiare, apreciază conferența dlui *Iászi* cu următoarele curioase cuvinte:

„... Dacă conferența aceasta a putut să fie ținută în inima țării, în

sala de ședințe a primăriei capitalei Budapesta, fără nici un incident conturbător, e o nouă dovadă despre nobila, am putea spune păcatoasa indulgență, cu care e tolerată în Ungaria dezvoltarea în public a chestiunii de naționalitate în mod atât de dușmănos, atacându-se și susțînându-se națiunea, și cu care se permite, ca domni preocupați în vedrile lor să invenineze inimele tinerilor. (Între ascultători erau mulți studenți). Dacă dnul *Iászi Oszkár* ar fi Prusian, și ar ținea conferența sa în Berlin, ar ajunge în temniță. În capitala Ungariei însă nu este autoritate, care să-l îndrume la ordine și să-i pună pumnul în gură...”

Între adevăr, o apreciere calmă și obiectivă!... Și totuși nu putem spune că ar fi exagerată. Ea e luată din atmosfera în care trăesc politicienii maghiari de astăzi, și exprimă perfect de bine modul de gândire al celor ce vreau să aibă naționalitățile de țară numai la sarcini, și numai când sunt în năcaz, nu însă și la drepturi. Pentru că drepturile pentru alții sunt bine stabilite: temnița și pumnul în gură!...

Dar sunt destul de elocvente cuvintele citate, nu le mai comentăm, ci închidem dosarul, căci cu astfel de oameni cu greu te înțelegi.

Toastele dela Arad. Conte *Tisza István* a fost Sâmbăta și Duminecă în Arad, între alegătorii săi. În onoarea sa a dat Duminecă P. S. Sa, Episcopul *Ioan I. Papp*, un banochet, la care au participat 24 de persoane. Primul toast l-a ridicat P. S. Sa. E iscopul *Ioan*, în sănătatea contelui *Tisza*. Acesta a răspuns cu un toast de cuprins politic, accentuând în el de nou necesitatea unei înțelgeri între Români și Maghiari. Tot în sănătatea contelui *Tisza* a toastat apoi *Ilustrata* Sa Dr. *Iosif Gall*, membru în casa magnaților. Vom da în numărul viitor toastele în întreg me.

Din parlament. În dietă se discută și acuma, în fața băncilor mai mult goale decât pline, legea despre prelungirea privilegiului pe seama băncii austro-ungare, iar delegațiunile, întrunite din săptămâna trecută, desbat și votează bugetul comun, care are o creștere de foarte multe milioane.

Cronică pedagogică.

Reflecțiuni asupra educațiunii muzicale a tinerimii de școală.

De G. Fl. Preșmercanu.

I.

E un postulat oeră sare din spiritual timpului, ca instrucțiunea în școală să nu promoveze numai dezvoltarea vieții morale și intelectuale, ci să facă accesibil pe elev și pentru gustarea plăcerilor artistice. Dntre aceste indelețniciri artistice, deosebită considerare merită cultura muzicală. Despre o însușire în întregime de cunoștințe teoretice temeinice ne putând însă fi vorba în școlile noastre, să se fixeze ca scop în cultivarea ei: trezirea interesului față de cântare și sporirea gustului și însușetării pentru muzică.

Nu se poate recomanda în deșjuns, ca atât școala, cât și educația din familie să prindă ori ce ocazie spre a conduce pe copii în stăpânirea fermecătoare a tonurilor deprinzându-i la gustarea adevăratei muzici.

Fiind vorba însă de felul instrucțiunii muzicale, și deci de putința de a pătrunde în tainele unei alcătuiri de tonuri, numai aceea poate fi cea adevărată, pe care progresând vom putea cu siguranță gusta creațiunile artistice.

Drept orientare în punctul acesta fie-mi permis a aduce ca exemplu metodel francezului *Jaques Dalrose*, care cu o însușetare și zel de admirat, pătruns de iubirea față de tineret, luptă de un deceniu pentru creșterea muzicală a aceluia, luptă purtată atât prin școala sănătoasă, cât și cu condeiul, prin publicarea de melodii potrivite pentru copii, prin ceea ce și-a asigurat o popularitate neîndatinată. Și care este ideea din care porcede și care transpiră din toate creațiunile sale?

E acel postulat, care aproape cu desăvârșire se lasă neabgât în seamă de câtră școala de azi, și adică: de a trezi în copii simțul de ritm, de a se îmbina muzica cu simțul de ritm al copilului, ce se află în stadiul de dezvoltare.

Și aici află pe tămaclul dorurilor lui, aici sufletul lui se tămăduiește.

În evanghelie află rostul vieții, aici găsește adevărul, studiază textele biblice în original, supune dogmele creștinismului unei critici neîndurate, și pe acest temeliu își clădește noua sa religie.

Cu încetul se reliefează părerile lui despre lumea lui, pe care o numește lumea străveche creștină, care nu-i decât un amalgam particoular de naturalism cu liberalism și puritanism apostolic.

Principiile și le concretizează în eroul din romanul său „*Învierea*”, pentru care a fost excomunicat din biserică, de sf. sinod al Rusiei.

Ținta vieții omenești — zice Tolstoi — nu este dat omului în mărghinea sa să o cunoască. Rostul vieții însă trebuie să-i fie clar înaintea ochilor fiecăruia. Ca și muncitorul din fabrică, fiecare trebuie să știe, care este rostul lui în munca generală.

Rostul vieții omenești tinde spre întemeierea împărăției lui Dumnezeu pe pământ, adică înlocuirea urei, a pimesii, a egoismului, a convenționalismului, cu o organizație socială bazată pe iubire, frățietate, libertate și înțelepciune.

(Va urma)

FOIȘOARĂ.

Doctrina religioasă a lui Tolstoi.

De Dr. Seb. Stancu.

„Milioane de oameni!”

Aceste cuvinte au pus zăvorul veciniei pe viața celui mai gen al scriitor al vremurilor noastre: *Tolstoi*.

Un simbol al muncii lui de o viață întregă sunt cuvintele acestea. Milioanele de oameni, adică milioanele poporului rob de mizeriile vieții, rob de ghe, încetușet de întunec și amărăciune: plebea mizeră, asta a trezit în sufletul lui *Tolstoi* scântela celui mai desăvârșit principiu de umanitate.

Pentru desrobirea acestor milioane din cătușile întunecului, pentru fericirea popoarelor subjugate, a căutat *Tolstoi* să deslege enigma adevărului, care să dea posibilitate, ca și aceste popoare să se împărtășească în măsură egală de nădătuire.

Adevărul, și prin acesta binele pe sama milionelor de oameni, l-a căutat el o viață întregă, și l-a aflat numai în evanghelie.

Sufletul lui rob de acest ideal a purces însă pe o cale cu totul arbitrară, dând evangheliei interpretarea absolutului, ceea ce l-a dus la rezultatele cele mai originale.

Convingerile lui, ca principii, sunt tot atât de frumoase și mărețe, de o valoare absolută, ca principiile lui *Isus*, — dar ea practică nu se vor putea realiza niciodată.

Tolstoi a fost o odraslă a unei vechi familii nobile din Prusia. Legăturile de căsătorie au adus familia în Rusia, unde tatăl său a ajuns sfetnic al țarului *Alexandru*. Moartea mamei lui *Tolstoi*, la vârsta când el era abia de trei ani, a lăsat în sufletul lui urme adânci. Viața întregă nu s'a putut împăca cu gândul morții. Ravagiile morții le zăgrăvește în toate scrierile lui în colorii înfiorătoare.

Marind tatăl său și toți protectorii lui, firea impresionistă și sentimentală a lui *Tolstoi* îl face trist și fricos străin de bucuriile lumii, îl face pesimist. La 20 ani începe să caute filozofia fericirii.

Vrea să facă fericiri țșranii, robii pământului, pentru cari sufletul lui simtea o miță fără margini, dar nu știa cum țșranii știindu-l boer, stăpân pe averi uriașe, se feriau de el.

Rămas singur, izolat de toți, intră în armată. Aici se trezește în el scriitorul. Dar nici aceasta nu-l mulțamește.

Scârbit de cruzimile războiului, se desparte de armată. Pleacă în lume, aleargă după fericire; nu a lui, ci a tuturor o căuta. Se simțea nenorocit, căci n'o afla niciări. Căuta înțelesul și ținta vieții,

se truda să pătrundă taina morții, dar nu află cheia acestor enigme

Căsătoria îl lasă rece. Trăește în mijlocul poporului și pentru acesta. Urește bogăția, urește viața boerilor, e scârbit de luxul și falsitatea cerurilor aristocrate, e mâhnit de robia poporului, de mizeria țșranilor, pe sine se consideră un simplu parast al unei minorități privilegiate, ocotă pe spatele majorității milionelor de oameni subjugate. Umblă desoult și îmbrăcat țșrănește prin popor, învățându-l și luminându-l.

Principiile creșterii moderne le crede cu totul greșite, condamnă lipsa totală de umanitate, cultura actuală o consideră o spoială a falsității, urește din tot sufletul egoismul, singurul motor al vieții întregii societăți omenești.

Îndoiala care l-a urmărit viața întregă îi apasă sufletul cu o greutate de plumb, îl face tot mai melancolic.

Nu s'a putut opri la hotarele neguroase ale vieții, ci voia să afle ce e dincolo de aceste hotare înguste. Ce înțeles are ființa mărghinită a omului în univers? Ce înțeles are viața? Ce e binele, ce e răul? Ce e omul, de ce trăiește și cum trebuie să trăiască?

Ca un al doilea *Faust* se adresează științei, filozofiei, religiei, dar niciări nu află răspuns. Și atunci mâhnit în sufletul său se întoarce la evanghelie, se întoarce la credința pe care o părăsise din copilărie.

In scopul acesta cele mai potrivite și ductoare la scop sunt melodiile ușoare, drăgălașe, cari se moștinesc din neam în neam, și cari prin ritmul lor vioiu trezesc în sufletul copiilor trebuința de a sălta în mișcările sburdalnice ale jocului.

Toamă această legătură strânsă între variantele ritmului în cântare și între diferitele mișcări ale jocului, cari sunt înăscute firii tinerești a copiilor, intruocât prin ele să potențeze sănătatea, care în decursul lor pare că svăcnește mai puternic, a fost baza ninsușelor lui Delorose.

Și acesta, întocmai ca Grecii cei vechi, cari atribuiau un înțeles atât de simpatie și profund ori cărei manifestări muzicale, apoi întocmai ca Goethe și Nietzsche, ca cei mai îndrăzneți vizitatori ai introducerii unei curent nou în cultură, vede în educația artistică o trezire a simțului de ritm, a spiritului și educației ce domnea la Grecii cei vechi. Zelul său întru ajungerea și realizarea tendențelor sale e cu atât mai de admirat, cu cât știut este, că toamă educația muzicală, dragostea față de cântec a fost nevăgată în seamă, sau tractată prea vitreg de cei ce predică creșterea pentru artă.

Ce e drept școala în decursul celor trei decenii din urmă și-a înscris între obiectele sale de învățământ și muzica, dar în credința greșită, că prin înlocuirea sistemului vechiu, firesc, pot introduce în dragă voe cântarea de pe note.

Se știe însă, că în măsura în care ne desăvârșim în cetire improvizată de pe note, intruocât tot timpul se sacrifică întru perfecționarea auzului și deprinderea teoretică a cântării, întru atât scade adevăratul gust al cântecului și ne înstrăinăm de plăcerea adevărată. Acel vechiu obicei, când câte o mână de tineri încipând câte un cor își desfășurau tinerețele și își întăreau conștiința națională la sunetele cântecelor studențești și ale altor arii ușoare, dar cari cu atât mai lesne se furiau în inimile celor ce le ascultau, a dispărut aproape cu totul, ca să le ia locul chinuitoarele prestațiuni poreclite artistice, cu multele și obositoare pregătiri, cari fac să tremure sufletele tineretului de teama și iritația ce de regulă premerg ori cărei pășiri în public din partea tinărului, comandat a debuta cu vocea tremurătoare în fața unui auditoriu mai numărös. Izdar suspinăm după acel timp, când la accentele vii ale câte unui cântec bătrănesc ne tresăltau inimile de vraja tinereții și conștiințele naționale, ce simțiam că crește în astfel de momente.

Avem aiori de înregistrat dară o pierdere, care nu ușor se poate repara.

Ea trebuie căutăată în dispariția adevăratului simț muzical, al temperamentului dătător de viață, care face să simțim un prios de viață juvenilă.

Să se înțeleagă odată, că rostul cultivării cântecului și muzicii peste tot în școlile noastre nu este de a servi ca titlu de glorie, ca mijloc de a-și câștiga renume unul și altul dintre cei însărcinați cu propunerea acelor, și că pierderea de timp prețios, precum și sacrificiile aduse de tinerimea școlară, numai așa își au răsplata convenită, dacă prin cântare se procură o distracție plăcută, și dacă totodată și asupra organismului fizic lasă o urmă binefacătoare, potențând gimnastica plămânilor prin aducerea în circulație mai grăbită a sângelui.

Din această influință fiziologică răsar de sine și rezultatele corăspunzătoare în sfera vieții psihice, căci circulația de sânge care se îndeplinește mai viu, făcând să se pornească valuri de sânge înspre creierul obosit, precum și în mușchii pieptului înțepenii de nemisocare, activitatea psihică își întărește cursul său, ceea ce are de urmă o sporire în lumea de sentimente.

Să urmăim în privința aceasta savantului naturalist Darwin, care în sinceritatea sa încă recunoaște greselile comise în viața sa, și se exprimă în modul următor:

„Dacă mi-ar fi îngăduit să-mi mai pot începe încă odată cursul vieții, așa face multe schimbări în planul meu de activitate. În primul rând însă mi-aș ținea de datorință, ca în fiecare săptămână cel puțin odată să-mi desfășor sufletul la cetire a unei poezii și la ascultarea și gustarea unei bucăți muzicale.

Aceasta mai ales fiindcă sunt firm convins, că înrăurire binecuvântată exercită aceasta asupra unor anumite părți ale creierilor, cari astfel ar rămânea întreg, active, neavând motiv de a mă plânge de starea lor sdruncinată de prezent. Unde mai punem apoi, că neglijarea artei înseamnă o pierdere însemnată de fericiere, o pagubă adânc simțită pentru intelectul nostru și are de urmă o rea influință asupra lumii noastre sensuale.”

Și de fapt, pare că credincioși acestei enunțări pline de sinceritate și bărbăție a acestui apostol venerabil al omenirii, englezii au și căutat să se conformeze convingerii despre puterea educativă a muzicii, precum și despre înrăurința ei fiziologică asupra organismului.

Obiceiul frumos din școlile lor de a-și facepe programul de zi cu câte o cântare în cor, e vrednic de a fi imitat și de învățătorii noștri.

În această datină se pare a fi intru-pată aceea părere exprimată de Schopenhauer și enunțată cu atâta hotărâre, și adevărat, că accentele muzicale sunt cele mai directe întruchipări ale puterii de viață, ceea ce e și firesc, căci e constatat, că dragostea față de cântare și dorul după aceea, i se imbină strâns în cutele cele mai din lăuntru ale sufletului, cu mișcările impulsive ale voinții.

† George Cimoca.

Hidiș, 10 Ianuarie v.

Măreța sărbătoare de anul nou, la noi n'a mai venit aducându-ne bucurie și escitând nădejdi bune în viitor, ca până acum, ci jale, jale și iar jale.

Iubitul nostru părinte nu mai e întră noi, în biserică, cum era pînă acum, ca un judecător sever, dar cu cuvinte fine și blânde aducându-ne aminte, că oare ne am tras noi sama cu sufletul, că oare conștiința noastră e împăcată cu modul, cum și cu cât și ce am lucrat anul trecut; și luându-ne la întrebări că ce propuneri salutare am luat pe anul ce vine?... Nu, el acum tace, i s'a închis graul pentru totdeauna, el zace pe catafalca scaldat în lacrimile micuților săi copilași, ale soției sale nemângăiate, și în ale noastre, ale fiilor săi suferinți, cari am rămas orfani.

O Doamne! Doamne! De ce ne ai cerat așa orăd!

Joi dimineața, după obiceiul satului, auzim sunetul jalnic al clopotelor, pare că sunau cu mult mai duios ca de obicei și sunetul acela a stărnit fiori și presimțiri rele în noi, în scurt timp ca un fulger străbătu vestea în tot satul, că: „Părintele George Cimoca din deal e mort.”

Deși ne așteptasem la așa ceva, fiind părintele de mult bolnăvicios, vestea morții lui a stărnit o jale de necesaris.

Și cum nu?! Când noi, mai ales cei cari ne aduceam încă bine aminte, cum și ce am fost înainte de venirea dănsului între noi, și unde am ajuns acum, fără voe începeam a plânge.

Eram noi mulți și atunci, dar săraci grozav, și acum suntem săraci, dar multămită repausatului biserica noastră dela o avere bagatelă prin rarea sa dibăcie a ajuns la o avere considerabilă.

Și cum nu am plânge când știm că părintele nostru era fala preoților din tract, dovadă că în decursul preoției sale încotinu era ales în toate corporațiunile.

Mult a luptat, ca să-și susțină școala confesională și după ce totuși a pierdut-o în urma străduințelor și uneltirilor fără Dzeu ale inspectorului regesc, și din vina alor câțiva scăpătați dintre noi, cu gândul să o reînființeze a murit, că-l auz am de multeori și în cursul morbului zicând:

„De-ași trăi numai pînă să-mi văd iarăș școala confesională în parohia mea, un învățător harnic și un cor cel puțin de copii.”

Ziua înmormântării fu fixată pe Duminică în 2 Ianuarie v. a. o.

Cât de stimat și iubit de toți a fost părintele nostru dovedește faptul, că deja des de dimineață curgea lumea din jur spre Hidiș pe toate căile, pe toate cărările, bărbați, femei, copii, bătrâni, junci, cari pe jos, cari călare, cari cu căruțe, mergeau din vreme la biserică, că știau că acolo va fi prohodit. Atâția veniseră că cu toate, că biserica e foarte spațioasă, deja în decursul sf. liturgii celebrate de protopresbiterul tractual nu mai era modru să faci ceva mișcare.

Inmormântarea părintelui George Cimoca s'a făcut în fața unui public însemnat, care trecea peste câteva mii, din loc și din comunele învecinate, cu o pompă vrednică de viața rodnică a repausatului.

Ceremonialul funebral l-a condus vrednicul protopresbiter tractual Iovian Mureșanu, ajutat de următorii preoți din tract: Berendi Ignățiu din Cărcădeu, Georgiu Mureșianu din Hărăstăș, Vicențiu Orășan din Agârbiciu, Maxim Purșă Ciagz, Ioan Opiș Cristieș, Vasile Săndean St. Mihai și preotul unit din loc Ioan Creța.

Cântările funebrele le-a executat, îndolșind inimile și storcând lacrimi din ochii poporului de pe aici, care n'a mai auzit așa ceva, corul de țărani din Agârbiciu, condus de harnicul învățător de acolo Ioan Biji; corul în cinstea repausatului nu a pregetat a face un drum de 36 klm. pe frig mare și drum rău.

Vorbirea ocașională a fost rostită de dl protopresbiter Iovian Mureșanu, care când s'a văzut în fața unui public peste așteptare numărös, i s'a umplut inima de nădejde gândind poate, acum am unde să samăn, să-mi a'eg deci sămănța. Și a și ales-o, cu o adevărată destoinicie de orator, înșirând vredniciile răposatului și punându-le ca exemple înainte poporului care drept semn că înțelege, ofta din când în când. Se vede, că vorbele înțelepte din gura oratorului au pătruns în inimi, și-au ajuns scopul.

Cuvântul de adio la groapă l-a rostit părintele Vicențiu Orășan din Agârbiciu, care a fost ascultat în suspine și urmat de șiroae de lacrimi ivite pe fețele tuturor celor prezenți, mai ales că dsa a folosit citate din literatura noastră, mai ales versuri jalnice ocașionale, de frumșetă neîntrecută.

Părintele Orășan asemănând mortul cu călătorul, iată cum ia rămas bun dela ai săi, când pleacă:

„Stau pe pragul căsii mele
Gata de drum lung de jale,
Toți imi zic să nu mă duc,
Căci e lung drumul ce-apusă, și
Toți imi zic să rămân încă,
Toți mă plâng cu jale-adâncă,
Iar eu stau pe prag de moarte
Și le zic: nu, nu se poate” etc.

Și încă câteva asemenea versuri, foarte potrivite, frumoase și mult plăute la poporul nostru. Și s'a dus preotul nostru. Și noi am rămas orfani. Odihnească în pace! În vezi nu-l vom uita!

Un poporean.

„De vorbă în fațașionului românesc”

Acesta este titlul unui articol apărut în Nr. 2 al „Culturii creștine” din Blaj. E scris de dl I. Roșiu. Autorul articolului e peste măsură încântat de Sf. Unire cu Roma și deplânge, că o mare parte de Românii Ardeleni nu voiește a ști de această unire, deși noi trapește dela Roma ne tragem. S'a ferit însă totuș a vorbi de Papa, care nu se poate identifica cu urbea Rome, și care nu poate fi privit ca idealul românismului.

Ei zic însă, că n'avem să ne mai supărăm, că majoratea Românilor din Ardeal nu a voit a recunoaște unirea cu Papa dela Roma, ci trebuie să deplângem, că pentru această unire nefastă și cum, în veacul al XX-lea, suntem despărțiți în 2 confesiuni, cari în serviciul bisericesc și în propăgarea legii creștinești nu se deosebesc deloc, căci cele 4 punote există numai pe hârtie.

Legătura făcută de vlădica Atanasie n'a fost menită pentru a îmbrățișa papismul, ci a fost un act politic, pentru eliberarea poporului român din robia iobăgească, un act, care însă nu a succed.

Norocul a fost, că bărbații români, întorși dela Roma, au adus cu ei spiritul românismului și prin lucrarea acestor bărbați s'a deșteptat poporul românesc din Ardeal. Cum au privit acești bărbați luminați „unirea cu soanul papal” din punct de vedere al Românilor, — nu este așa de tainic, încât să nu reiesă din cele rămase dela ei nemulțămirea lor cu efectele unăției.

Dacă toți Românii Ardeleni ar fi îmbrățișat „unirea”, sigur că ajungeam și noi la starea poporului rutean, care încă a primit unirea.

Românii uniți numai bisericii surori pot mulțami, că clerul lor nu a ajuns la soarta celui rutean, având un stimol pentru conservarea românismului. Unde a lipsit acest îndemn, ca în Maramurăș și prin alte părți mai expuse, dispăre înocetul cu incetul românimea, în urma creșterii date clericilor români. Spre a împedece acest dezastu a sosit deci timpul, ca capii bisericilor unite să nu privească cu ochi răi, dacă și acolo s'ar introduce stimului ardelenesc. Pentru că așa ored, că nici un cap luminat al bisericii române unite nu va voi, ca azi mână să-și vadă parohiile schimbate în parohii cu limbă maghiară liturgică, la care țintește atât clerul papistașilor din țară, cât și puterea statului maghiar.

A trecut deci timpul ca pentru unăție să ne mai încălzim. Binele ce s'a câștigat prin unire, nu poate să ne îndemne, ca să intrăm, sau să mai susținem legături cu elemente, cari lucră la desființarea noastră ca Români. Biserica catolică e cosmopolită; deci, fraților uniți, lăsați la o parte preamărirea unei legături, care pentru poporul român poate să devină periculoasă.

Un Român naționalist.

Conferențele învățătoarești.

Organizarea economică a poporului și activitatea socială a învățătorului.

De Vasile Oniciu, învățător în Buninginea. (Urmare).

Tovărășiile ori însoțirile de consum se formează ori independent, ori mai bine în legătură cu însoțirile de credit.

La formarea însoțirilor de consum purcedem ca și la însoțirile de credit. Numai că aici o cotă nu e numai să zicem de 10 cor., ci de r. gulă mai mare; că scoțim că e de 52 cor. Aceasta sumă deja ar trebui să se plătească de odată, dar o putem împărți și în 260 Daminești adevăți în 5 ani, când în fie-care săptămână trebuie plătit câte 20 fil.

Deoarece însă abia un om doi ar fi în stare a plăti dintr'odată cele 52 cor., și de oarece prin plățile de câte 20 fil. pe săptămână cu greu s'ar aduna atâția bani ca să putem arangia o prăvălie, și de oarece cu cât mai curând o formăm, cu atât mai iute îi putem vedea folosul: trebuie îngrijit dintr'a't loc de bani.

Și anume, trebuie să ne împrumutăm la tov. de credit, dela a cărei înființare presupunem că au trecut 5 ani, și prin urmare întreg capitalul scoțit e deja încasat, resp. cele 385 cote subscrise sunt plătite, dând o sumă cam de 20,000 cor., neocotind fructificațiunile.

Din acestea fie-care membru scoate un împrumut de jumătate din cotele plătite, sau mai bine zis după cele 385 cote de atâtea ori 26 cor., sau 10,000 cor., ce la arangierea unei prăvălii la început e peste cap de mult.

Dar tovrășia de consum și altom poate ajunge la bani. Și anume așa, că tovrășia de credit își dă împrumut întreg capitalul de întorcere, membrii plătesc apoi în decurs de 5 ani câte 20 fil. după fie care cotă pe săptămână.

Și de oarece ambele însoțiri sunt ale unora și aceluiași membri, întreg profitul lor li se cuvine.

Cine voiește să înființeze tovrășii de consum, bine să-și tragă însă sama. Bine să judece începutul și sfârșitul, pentru că aici e cu mult mai greu a manipula ca la tovrășia de credit. La tovrășia de credit e vorba numai de bani, la tovrășia de consum însă de sute de feluri de articole.

De aceea e de lipsă, ca în fruntea unei tovrășii de consum să stea un om, care nu numai să fie cinstit, binevoitor și de omenie, ci să se priceapă a conduce și negustoria.

Aici e mai grea conducerea decât înființarea.

Tovărășiile apoi din când în când pot da și petreceri. Ear dacă pe seama oaspeților voese a da vin, cumpără împreună un butoiu de vin, din care apoi fiecare poate bea — gratis. Pentruca însă tovrășia din aceasta să nu abă pagubă, taxa de intrare o poate uroa, și așa ese și prețul vinului care pe lângă că e natural, mai e și ieftin.

La procurarea în mod comun nu este însă totdeauna neapărată trebuința de formarea de prăvălii, resp. de înființarea în toată regula, prin statute a astorfel de tovrășii, căci se poate duce în îndeplinire și numai prin așa numite tovrășii ocașionale, fără a deshide prăvălie, și atunci articolele comandate în mod comun momentan să și împart între dânsii.

Pentru poporul nostru, în cele mai multe cazuri, astfel de tovrășii ocașionale sunt de tot potrivite. Aici nu se cer statute, ci e destul o învoială între dânsii făcută în scris.

Insemnătate și mai mare pentru poporul nostru au tovrășiile de producțiune și valorizare.

Se pot face tovrășii pentru procurarea și folosirea în comun de mașini de îmblătit, de sămănat și alte lucruri trebuincioase. Ca exemplu educ procurarea și folosirea în comun a unei mașini de sămănat, care costă 600 cor. Cu ea scoțind timpul sămănatului de toamnă numai o lună, și în aceea lună numai 20 zile de lucru, ușor se pot sămăna 100 jug. Agricultorii nici nu au câte o sută de jugăre, dar prin însoțire pot avea și mai mult.

Sămănând cu această mașină, pentru fie-care jugăre e trebuință numai de 120 litre de sămănță. Dacă sămănam însă cu mână, trebuie pentru fie-care jugăre 160 litre. Deci la sămănatul cu mașina oruțăm dela fie-care jugăre 40 litre, la 100 jugăre 4000 litre de sămănță. Cruțăm 30 mm. grâu, a cărui valoare o scoțim în 720 cor. Lucrând numai o lună cu această mașină, e plătit deci nu numai prețul ei de 600 cor. și camată, ci nouă ne rămâne de cinst, căci ea pe ea s'a plătit. Deci trebuie odată rapt cu sămănatul o mână, și acolo unde se poate folosi cu îndemănare (deci nu pe coaste) să se și procure ne-greșit mașina de sămănat.

Asemenea folosea trag oamenii, când procură și folosea în comun și mașină de îmblăt și a.

Sunt apoi tovarășii, cari produsele economilor le iau, le prelucră, și la o altă le și vând, și acestea sunt tovarășii de valorisare.

Daoc cineva având lipsă de a plăti undeva, și nu are banii trebuincioși, produsele și-le leagă la tovarășie, ear în schimb opăță banii de lipsă. Tovărășia apoi așteaptă timpul potrivit, când respectivele produse au un preț mare, și atunci le vinde.

Sunt tovarășii de pivnițe, pentru păstrarea și valorisarea vinului.

Tot prin întovărășire se formează și magazinele de bucate. Scopul acestor magazine de bucate e: ca bucatele micului proprietar să le păstreze în loc bun și să le facă potrivite de vânzare, adică să le manipuleze, clasificându-le, ear în calitate și-le vinde pe un preț de nimic îndată după îmblătire, primește avansuri, până când apoi sosind timpul potrivit, când adică bucatele au un preț mare, tovarășia le vinde în cantitate mare la mori sau la alți negustori mari.

Micul proprietar poate încunjuira în urma acestora toate cele greutăți, cu cari de regulă se luptă la valorizarea bucatelor. Diferiți agenți de pe la mori îi înșală, drumul la oraș încă costă, ear neguțătorii întovărășindu-se la olaltă prețurile mai tare le apasă, putându-i pe deasupra și înșela la măsurarea în greutate. Toate acestea se pot încunjuira prin formarea de magazine de bucate.

Cea mai simplă înființare de astfel de magazine se face așa, că membrii vreunei însoțiri d. e. de credit stau la olaltă, formând o tovarășie ocazională. Arădează o localitate potrivită, unde le duc, purtând grije de ele, și după aceea le vând în mare, la timp potrivit. Daoc nu sunt tov. de credit, cu a căror ajutor să se formeze, atunci se pot forma astfel de magazine și cu ajutorul comunelor bisericesti, și atunci le zicem grânare bisericesti.

(Va urma)

Apel!

Subscriși în numele poporului român din comunele Coroșteni și Vulcan ne îndepțăm g'asul nostru rugător cãtră P. T. public cerând spriginul binevoitor la zidirea școlii noastre.

Ne aflăm pe teritoriul istoric al Terii Hãșegului, la grãnița României, unde pasul Vulcan a format totdeauna trecãtoarea între Ardeal și Tara Româneascã; pe valea pitoreascã a Jiului, care izvorãnd în România, trece încoace și dupã o scurtã petrecere între noi, cunoșcându-ne nãcãzurile, cu mare vâiet se întoarce în patria sa! Locurile acestea azi, în urma bogatelor exploatãri miniere, sunt cu totul ocupate de strãini: uimitoare instalații tehnice, colonii estinse, comune cu mii de locuitori se aflã pe livezile și poienile de odinioarã!

Însã elementul român dã tot îndarãt, e spre peire! Ne lipsesc mijloacele. Deodãtã cu întreprinderile industriale, deschiderea a tot felul de școli și instituții culturale strãine merge paralel cu slãbirea și nimicirea școlilor romãnești. Muncitorilor români pentru munca grea, cu care îmbogãțesc capita'ul strãin, li se ofer școli, în cari nici religia nu o pot învăța romãnește. E vãditã primejdia de desnaționalizare a neamului nostru, chiar aici, la grãnița României.

Comuna Vulcan, una dintre cele mai de frunte pe Jiu, e azi mai primejduitã. Față de 3 școli ungurești cu 7 învățãtori (a 3 a, cea comunalã, acum se înființãzã) are o singurã școalã romãneascã susținutã împreunã cu comuna Coroșteni. Aceasta are un edificiu vechiu, de lemn, necorãspunzãtor. Din partea autoritãților ungare demult difiicultat, încãt dacã nu se va zidi în primãvarã edificiu nou, e periclitatã existența ei. Poporul însã, de ambele confesii, în timpul de față e atãt de îngreunat cu zidirea bisericilor și caselor parohiale, încãt nu poate suporta toate sarcinile.

Prin urmare noi subscriși preoții apelãm la spriginul publicului românesc și îi rugãm, ca privind cauza noastrã ca o cauzã de interes general național, sã ne învredniceascã de ceva milã, trimițându-ne ajutorul generos, ori cât de mic, o sfãrmãturã numai, pentru noi e mult. Din acestea, ca din tot atãtea cãrãmizi, vom zidi templul modest al culturii romãnești, fortãreața neamului la poalele „Castelului din Carpați“.

Vulcan, 1. Ianuarie 1911.

Dr. S. Stanca
preot gr. ort.

Dr. N. Brințeu
preot gr. cat.

NB. Ofertele marinimoase, cari se vor cvita pe cale publicã, rugãm a se trimite pãnã în 1. Martie a. c. la adresa: „Școala romãnã gr. cat. Vulkán, Hunyad m. Ungaria“.

Dela sate.

Petrecerea din Nadeșul-sãsesc.

Tinerimea romãnã gr.-or. din Nadeșul-sãsesc sub conducerea zelosului învățãtor, Eugen Muntean, s'a produs la 6/19 Ianuarie cu o reprezentație declamatoricã-teatralã, împreunãtã cu dans. Venitul curat al acestei petreceri a fost destinat pentru fondul zidirii școlii gr.-or. din loc.

La această petrecere, — fiind prima de felul acesta în comuna noastrã, — a participat toatã inteligența din loc și jur fãrã deosebire de naționalitate și religie. Peste tot a fost un public foarte ales și numãros, așa, cã sala spațioasã a hotelului comunal, unde s'a ținut producțiunea, era ticsitã de public.

Cei cari au sosit ceva mai târziu, au fost siliți sã se rentoarcã acasã, pentru cã nu mai puteau intra.

Și aici cã ne-am înșelat în așteptãrile noastre, pentru cã atãt producțiunea teatralã, cât și jocul au succedat peste așteptare.

Piesele au fost nimerit alese și cu simț predate. Îndeoșebii în piesa „Așa a fost sã fie“ și-au achitat foarte plãcut rolurile Dșoara Iuliana Dopp și tinãrul Ioan Moldovan.

În piesa „Țiganul la târg“ tinãrul Teofil Lupea a dovedit un frumos talent comic, imitãnd pe țiganul, încãt a produs rãș și hez deosebit în public, și a fost frenetic aplaudat. Ua asemenea efect a produs asnumitul și în piesa „Otrava de hãrologi“. Tot asemenea a fost bine predatã și poezia „Țiganul cãștanã“, în care a satisfãcut pe deplin tinãra Anica Niergeșiu, cã țiganocã.

Peste tot, publicul a fost pe deplin mulțãmît cu prestațiunile tinerilor diletanți, cari deși începãtori, totuși și-au achitat rolurile spre mulțãmirea publicului prezent, cauzãndu-i astfel o sãrã plãcutã și veselã. Reușita acestei petreceri o dovedește și împrejurãrea, cã s'a încasat în total 142 cor., din cari 70 cor. formãnd venitul curat, s'a dat pentru fondul zidirii școlii gr.-or. din loc.

Tot meritul și toatã lauda pentru reușita acestei petreceri i se cuvine zelosului învățãtor Eugen Muntean, care și-a dat toatã silința, însurãnd tinerii noștri, șșã ca producțiunea sã fie atãt de succesã.

Suprasolviri au intrat dela urmãtorii: George Moian, inginer cor. 740, Andreas Mening, preot ev. luth., Terențiu Popoviciu, preot gr.-or. și vãd. Rosenberger David, cãte 2 cor., Heinrich Rõner, proprietar, Székely Thámér, preot unit., Iobãgy Sãndor, inv. unit., Zoltán M. Kõs, notar com., Székely József, not. adj., Szõcs Tivadar, sergent m., Brassai János, sergent și dșoara Ujvárosi Irina, cãte 1 cor., Dimitrie Dopp și Carol Söhönaner, cãte 40 fil., cãrorã și pe calea aceasta li se aduc sincere mulțãmiri. I. S.

NOUȚĂȚI

Conferențele Asociațiunii. Duminecã, în 5 Februarie al Dr. Ilie Beu va vorbi în sala festivã a Muzeului Asociațiunii despre *Colerã și mijloacele de apãrare împotriva ei*. Începutul la orele 5 p. m. Dupã începerea conferenței ușa salei se va închide. S'a luat dispoziții și pentru încãlzirea salei.

Sãrbãtorile învățãtorilor confesionali. Ministrul de culte și instrucțiune publicã al Ungariei a dispus, ca învățãtorii aplicați la școli de stat și aparținãtori la ori care confesii, sã fie scutiți de prelegeri în zilele de sãrbãtoare ale confesiunilor.

Prelegere popularã. Comitetul des pãrtãmãntului Dioisãmãrtin al „Asociațiunii pentru literaturã romãnã și cultura poporului român“ va ținea Duminecã în 5 Febr. st. n. 1911 în comuna Bãgaciului o prelegere popularã. Considerãnd însuflețirea Romãnilor de acolo și dorința lor de a vedea cãt de mulți oaspeți români în comuna lor, sunt rugãți, pe calea aceasta, toți Romãni din jurul Bãgaciului, sã se prezinte la acea prelegere în numãr cãt sã poate de mare.

Bãi de sare. O întreprindere pe acții s'a constituit în Sebeșul-sãsesc, cu scop de a construi în orașul acesta un stabiliment de bãi sãrate. Clãdirea va costa cam 120 de mii coroane. Apa sãratã va fi adusã în oraș dela o distanțã de patru chilometri. Este vorba, ca bãile dela Sebeș sã se deschidã în decursul anului acestuia.

Școala de menaj, susținutã de Reuniunea femeilor romãne din Sibiu, primește comãnde în cursul lunilor Februarie și Martie (curs de bucãtãrie finã).

† Grigorie Ghica, fost ministru plenipotențiat al României la Constantinopol, Paris și Berlin, a deodat subit în Roma, unde mersese pentru a-și cãnta de sãnãtate. A fost unul dintre cei mai excelenți diplomați ai României.

Recensãmãnt. Orașul Arad are 63 de mii locuitori între oșri o mie sunt militari în activitate. Locuitorii s'a sporit în ultimii zece ani cu opt mii de suflete.

Nouã linie feratã s'a desohis Sãmbãta trecutã între Oradea-mare și Dobriș.

Scade consumațiunea berii, — însã nu la noi, ci în Austria. Camera provincialã din Austria inferioarã urcase în anul trecut darea pe bere, iar cãriumarii scumpiserã bãutura cu doi fileri. Conform rapoartelor celor mai noue ale fabricoilor de bere austriace, consumațiunea, în urma acestei scumpiri, a scãzut cu 30 procente.

Calãtorie împrejurul lumii. Doi școlari ai unui gimnaziu din Viena s'au hotãrãt sã întreprindã un drum împrejurul pãmãntului, plecãnd din portul Tries-tului. Dar s'au oprit mai întâi la Graz, pe cãteva zile; ear pãrinții, aflãnd de hotãrãrea întreprinzãtorilor bãteți, s'au grãbit sã-i ajungã la Graz și sã le astãmpere pușin dorul de lungã calãtorie.

Unt ieftin. Untul natural, de prima calitate, a costat pãnã acum în Viena 4 cor. Kgr. Astãzi costã cam jumãtate din prețul acesta. Ieftinirea se atribuie mai ales împrejurãrii, cã s'a importat mari cantãți de unt din Danemarca.

O carte prețioasã dispãrutã. Un distins reprezentant al clerului armean, sosind zilele acestea în Petersburg a adus cu sine un evangheliar dintre cele mai prețioase din lume. Evangheliarul dateazã din secolul al șaselea, este scris pe pergament și a fost adus în capitala Rusiei cu scop ca sã se facã o copie pe sama muzeului țãrului Alexandru. Cartea însã a fost furatã. Scoarțele evangheliarului sunt acoperite cu briliante și pietri scumpe, care se zice cã reprezintã o valoare de trei milioane de ruble. Pãnã acum nu s'a putut da de urma cãrții dispãrute și nici de a hoțului.

Pensionat. În Abazia se va deschide în curãnd un pensionat pentru copii orbi. În acest institut copiii însorși vor primi instrucțiune potrivitã, ca dupã terminarea studiilor sã poatã ocupa locuri de instructori, muzicanți, meserieși ș. a.

Gazeta mării. Cel mai nou ziar, care apare zilnic pe vapoarele mari ale oceanelor, poartã numirea de Ocean Gazette. Gazeta mării este un rezultat al telegrafiei fãrã sãrmã. Înainte de 50 de ani o calãtorie din Europa în America se făcea în mai multe sãptãmãni, și era împreunãtã mai întotdeauna cu primejdie; cu vapoarele moderne, care se aseamãnã unor hoteluri plutitoare, provãzute cu tot confortul posibil, calãtoria peste ocean se face acum cam într-o sãptãmãnã; iar calãtorii, între alte înlesniri, au în sfãrșit și zãrul necesar în acest timp de o sãptãmãnã. Gazeta mării conține depeșile sosite pe bord, cu ajutorul telegrafiei amintite, și este cetitã cu mare sete de mulți calãtori.

Înșelãtorie cu medicamente. De cãtva timp s'a rãspãndit din Praga în multe pãrți ale țãrii noastre un fel de prospecte, în cari sã recomãndã „Balsamul de Ierusalim“ și „Ceaiul de Ierusalim“ ca leacuri împotriva cfticeii și a altor boale. Prețul pachetelor este indicat cu 1-70 și 2-30 cor. Autoritãțile din Praga făcãnd cercetare au aflat, cã „Dr. Schwarz“ isoclit pe prospecte este un simplu soldat cu numele Iosif Schwarz dela trupa sanitarã. În locuința lui s'au gãsit mii de cupoane dela mandate postale, primite pentru „medicamentele“ sale, cari nu constau decãt din glicerina, mușetel și pelin. „Doctorul“ împreunã cu complicitãții sãi au fost arestați pentru înșelãtorie.

Petrecere în Turda. Meseriașii Romãni din Turda invitã la serata literarã muzicalã, împreunãtã cu dans ce se va aranja Duminecã în 12 Februarie st. n. 1911 în sala cea mare dela „Hotelul Elisabeta“. Începutul precis la 7 ore seara.

Cãrți și reviste.

Cultura Creștinã nr 2 dia 15 Ian. v. are urmãtorul sumar: Dã vorbã în fața Sionului romãnesc, de I. Roșiu. Importanța lecturii, de Senior. Cãteva date desore preoții romãno-calvini, de Z. Pãclișan. Modernismul. Documente privitoare la episcopul Țirca din Maramurã, de Dr. Al. Cziple. Cronicã. Telefon. Revista apare în Blej la 1 și 15 a fiecãrei luni și costã 10 cor. pe an.

Neamul Romãnesc Literar. nr. 1 dia 16 Ianuar 1911 are urmãtorul sumar: Reviste și magazine. Mihai Viteazul, schiță de poem dramatic, de M. Viad. Starea învățãmãntului primar prelunșit în cãteva state din Germania, de T. Crudu. Cugetãri, de I. Cronicã.

Din public.*)

Mulțãmite publice.

Subscrisa epitropie mulțãmeste și pe această cale binevoitorilor contribuenți pentru împodobirea bisericii, — și anume domnilor: Z. v. Murãșanu, protopop, 2 cor., Ioanichiu O'ariu, cassar 3 cor., I. Budoj, paroh, I. Luchu, paroh, I. András, cond. cãrț. fund., cãte 2 cor. Constantin Popoviciu, paroh 1 cor. Nagy Albert, Hãber Márton, comercianți cãte 2 cor. Westermeyer Géza 40 fil. Iuliu Orbonãș, „Orientul“ inst. de credit, H. Dobra, cãte 2 cor. L. Vraciu, dir. la „Orientul“ 1 cor. „Grãnișterul“ inst. de credit și econ. 5 cor. Sz. v. f. 1 cor. Dr. Petric, medic cers. 2 cor. Frații Komlossy și Musteș 2 cor. Ioan Musteș 1 cor. Toma Roșu, dir. de școalã 1 cor. Cristea Alexandru 40 fil. Morariu, protopop 2 cor. Iosif Țig 1 cor., Const. Badiu, Dreschmidl Domokos, cãte 2 cor., Csizmadã Albert 1 cor., toți din Dobra, Dr. Maior, adv. 3 cor. Dr. Stefan Chirilovici 2 cor. „Progresul“ inst. de credit și econ. 6 cor. Dr. Stefan Rozvan 5 cor. Dr. Gersam Victor 2 cor., toți din Iulia. N. și P. Benea din Soroafa, cãte 1 cor.

Bãrãști la 8/21 Ianuarie 1911.

Pentru poporul dreptcredincios:

Oct. Albani,
paroh.

Ioan Popa,
epitrop primar.

Pentru îmbrãcarea pe Crãciun a copiilor sãraci dela școala noastrã ort. romãnã din Deva femeile romãne au pornit și anul acesta o listã de colectare, în care s'au subscris urmãtoarele dãruiri:

Reuniunea femeilor romãne, „Decabal“, institut de credit, Reuniunea a II-a de înmorm., cãte 20 cor., „Industria“, institut de credit, Francisc Hosszu Long n, Dr. Nicolae Moșiu, Dr. Iustin Pop, Dr. V. Onișiu, Alexandru Moldovan, Dionisie Ardelean, cãte 10 cor., Dr. Ioan Dobre 8 cor., Dr. Alexandru L. Hosszu, Dr. Adam Hãrgoș, Costicã Gheorghin, cãte 5 cor., Oana Dr. Csercy, Maria Ardelean, cãte 4 cor., vãd. Dr. Petco, Alexandru Shuster, Laurențiu Curea, Alexandru Moșiu, cãte 3 cor., Moise Savu, George Gila, Amalia Șulufiu, Steinmann, Vilma Schuster, Romulus Cutean, vãd. Zara, vãd. Simionș, Somogyi, Altmann, Emilia Romanul, Nic. Benea, Mãrioara Miculea, Amos Gligor, A. Sirb, Mnodora Candrea, Nelly Dr. Velțian, Adriana Luch Ioan Antal, Florica Botean, August A. Nicorãș, Nicol. Igoș, Gãlt Domokoș, Maria Avram, Nicol. Crișmar, Samuil Giurgiu, Lauffer Vimos, Marieta Olariu, Brãdean, Mãnãstirea Franciscanilor, cãte 2 cor., Roza și Luiza Pap, Roza Montean, Elena Nicula, vãd. Pop, August Stoica, Ana Irimie, Viltua C. zian, R. Lupu, Aurelia Cișovan, Rhemann Z. gmond, Bordeaux Pãl, Erõs Ala'ã, Schmidt, Nicolae Dascalovici, cãte 1 cor., Stehane 60 fil., Milohiș, 50 fileri, Anușca 40 fil.

Suma totalã 240 cor. 50 fil., din care s'au îmbrãcat și provãzut cu recuizitele necesare cei 58 elevi ai școlii noastre confesionale.

Primeascã și pe această cale sincera noastrã mulțãmite atãt marinimoșii donatori, cât și doamnele Leonidia Gheorghiu și Elena Curea, cari au avut bunãvoința a colecta această sumã.

Comitetul parohial.

Teatru.

Astãzi, Mercuri, în beneficiul artistei Sablã se dã opereta „Frühlingluft“. Mãnã d. a. opereta „Die schöne Helena“, iar sãra „Das Musikantenmãdel“, operetã.

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește rãspunderea.

Nr. 31—1911

[31] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. III. **Tecarsu**, protopresbiteratul Geoagiului, să publice concurs cu termen de 30 zile dela 1 a publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotațiunii preoțești.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a se prezenta, — cu prealabila cunoștințare a subscrisului, — în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Petițiunile de concurs, instruite conform regulamentului pentru parohii, au să se înainteze la subsemnatul oficiu în Geoagiu (Algyogy) în termenul deschis.

Geoagiu, 13/26 Ianuarie 1911.

Oficiul protopresbiterat al tractului Geoagiu în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 465—1910.

[11] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a II-a **Ocolișul-mic** din protopresbiteratul Hațegului se publică din nou concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“. Emolumentele împreunate cu acest post sunt fasonate în coala B pentru dotațiunea dela stat.

Concurenții au a-și așterne rugărilor, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în termenul deschis și a se prezenta în vreo Duminică sau sărbătoare la biserica din această comună spre a cânta, cuvânta eventual a celebra.

Hațeg, la 28 Decembrie v. 1910.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 1—1911 of. par.

[26] 2—2

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobate de Prea Ven. Consistoriu Arhidiecezan prin rezoluțiunea dto 10 Iulie 1910 Nr. 7647 Epitr. comuna bisericească gr. or. **Diviciorii-mari**, protopresbiteratul Dej, comitatul Szolnok Doboka, dă în întreprindere **edificarea bisericii sale** — pe cale de licitațiune publică minuendă — ce se va ținea la 2/15 Februarie n. la casa parohială în Diviciorii-mari.

Prețul de strigare este de 18734 cor. 74 fileri.

Planul și preliminarul de spese precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Diviciorii-mari.

Licitanții au să depună vadiu de 10% din prețul de strigare în bani gata sau în hârtii de valoare.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenti, în care va avea mai multă garanță.

Nagydeveser, (Diviciorii-mari) 7/20 Ianuarie 1911.

Ioan Giurgiuca paroh. **Nicolae Rotar** epitrop.

Ad. Nr. 294/1010. of. prot.

Văzut!

Teodor Herman
protopresbiter.

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Prețul cor. 25.—.

Nr. 776/1910.

[19] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de al doilea învățător dela școala populară confesională gr. or. română din **Drăguș** protopresbiteratul gr. or. al Avrighului se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariul anual de 600 cor. din cassa bisericească și 400 cor. se vor cere întregire dela stat; curțir și grădină în natură și un stângen de lemne pentru foc. Cuincuenalele se vor cere dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-și substearnă cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, la subscrisul oficiu protopresbiterat gr.-or. al Avrighului (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la termenul susindicat, având a se prezenta în vreo Duminică sau sărbătoare la biserica spre a cânta și face cunoștință cu poporul și poziția locului.

Avrig, 30 Decembrie 1910.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. al Avrighului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Ioan Căndea
protopop.

Nr. 2750 Pl. 1910.

[17] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de **secretar** la Consistorul ortodox român din Oradea-mare, în mod definitiv, cu salariu de 2900 cor. și dreptul de pensiu în cadrul statutelor fondului de pensiu pentru funcționarii consistoriali, se publică concurs în termen de 30 zile socotite dela ziua ce urmează după prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și școala“.

Cine dorește a ocupa acest post să-și înainteze recursul subsemnatului Consistor provăzut cu documente:

- că e credincios al bisericii ortodoxe române;
- că e preot, ori teolog cu examen de calificățiune preoțească;
- că e licențiat ori absolvent al facultății de litere (filozofie) și ce limbi vorbește și scrie;
- ce activitate publică a dezvoltat până acum, fie prin lucrări literare, ori pe terenul școlar sau administrativ.

Secretarul în afară de agendele ordinare secretariali și cele prezidiale va prevedea și referada în senatul școlar și eventual cel episcopesc.

Oradea-mare 30 Decembrie (12 Ianuarie 1911) 1910.

Consistorul eparhial

gr.-or. rom. din Oradea-mare

care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura liniștile și a ajunge la o piele fragedă și teintă albă, — se spală numai cu

O Damă

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann și Comp.
Tetschen a. E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și farmaciile.
(32) 1—40

Aviz.

Să sprijinim arta română!

Reîntorcându-mă zilele acestea din călătoria de studiu ce o am făcut în străinătate în arta picturii bisericești, m'am stabilit definitiv în comuna mea **Agârbiciu**, tractul Mediașului, unde primesc în executare **tot felul de pictură**, în special bisericească, ca: **Iconostase** (altare), ori și ce fel de **icoane sfinte**, în toate mărimile pictate pe pânză, lemn, zinc, tinichea etc. cu uleiuri fine. **Icoane pentru prapori**, cum și **prapori întregi. Icoane sfinte pentru școli**. Reparațiuni și renoiți de pictură veche. Tot felul de **aurituri** până la cel mai fin aur veritabil. Prețurile sunt foarte moderate.

S-și te și informațiuni la cerere trimit cu plăcere. Pentru lucrările mele posed număratoase atestate de mulțămire. Cerând sprijinul onoratei obști române, semnez

cu deosebită stimă:

Nicolae Baci,
pictor bisericesc.

Agârbiciu — Szász Egerbegy.

(25) 2—3

Altoi de viță puternică.

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viță puternică, liberă de peronosporă, bogat în rădăcină și bine încreșcută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la școala de viticultură d n Reichesdorf, proprietar **Simon Nemencz**, posta Riomfalva, unde cu prețurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calitățile cele mai bune, pentru struguri de vin și masă.

Simon Nemencz,

posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloge la cerere gratuit și franco!

(360) 30—

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru	K	—70
Schiller	"	—60
Risling	"	—80
Bacator	"	1—
Vin roșu	"	1—
Muscatele	"	1—
Tokaj de Somorodin per 1/2 litru	"	1-40

Inclusive darea de consumație.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima tăiate și netăiate.

Leopold Neumann,

Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 23—26

Atrăgătoare noutăți**în ghete de bal și de societate**

sosite de curând!

Ghete de dans „Șic“ dela **cor. 3**, iar ghete elegante cu cățaramă dela **cor. 4-80** în sus.

Cel mai mare asortiment în ghete de toate soiurile cu prețul fix al fabricii și de tot ieftine, întipărit în talpa ghetelor.

„TURUL“ fabrică de ghete, societate pe acții în Timișoara

Locul de vânzare:

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 20

120 locuri de vânzare în orașele cele mai mari din țară și străinătate.

8 3—4

